

ניתוח פעלים - גוף, שורש וזמן

על מנת לנתח פעלים בתוך משפט, עלינו להתייחס ל-3 אלמנטים:

1. הגוף - מי הוא מבצע הפעולה? האם הוא מדבר - והפעולה נעשית על ידו? האם הוא נוכח - והפעולה מיוחסת לגוף שמבוצע כנמצא בשיחה? או שמא הוא נסתר - ומדובר עליו, לא על ידו, ולא אליו.
2. הזמן - מתי התבצעה הפעולה? האם בעבר? בהווה? בעתיד? אולי בזמן ציווי - בו אנו פוקדים על גוף נוכח לבצע פעולה כלשהי?
3. השורש - מה היא תבנית היסוד של הפעולה? אילו 3 אותיות הן הדומיננטיות בפועל?

דוגמה לניתוח של פועל:

- אתמול ביקרתי את סבא וסבתא שלי בביתם. ביקרתי - אני ביקרתי - הגוף הוא "מדבר". ביקרתי - בעבר - הזמן הוא "עבר". אני ביקרתי - הוא ביקר - השורש הוא **ב-ק-ר**.
- תלמידים יקרים, האזינו למורה בעת השיעור. - האזינו - אתם האזינו - הגוף הוא "נוכחים". האזינו - נפקד עליכם להאזין - הזמן הוא "ציווי". אתם האזינו - הוא האזין - השורש הוא **א-ז-נ**.